

نخستین کنسرت خیریه در ایران

۳ آذر ۱۳۹۳ ساعت ۱۵:۵۹

بنا به گواهی متون و اسناد تاریخی بر جای مانده سال هایی از حکومت ناصرالدین شاه بعضا به دلایل جوی و آب و هوایی مردم ایران با خشکسالی هایی مرگ آور روبرو می گردیدند که گاه در این بین افرادی از اقشار و گروه های مختلف با برپایی مراسمی خاص در پی جمع آوری مبالغی جهت کمک به این افراد ضرر دیده بر می آمدند.

یکصد و چهل و سه سال پیش، ۱۲۸۸ هجری قمری، ایران به یکی از بزرگترین قحطی ها و مرگامرگی های تاریخ معاصر خود دچار گردید. خشکسالی و قحطی، که اکثرا طاعون و وبا را نیز در پی داشته این از مهم ترین مصائب گریبانگیر مردم این سرزمین بود و مرگ جمعی آشنای هر از چند ساله ایشانه تنها از ۱۲۷۷ تا ۱۲۸۸ هجری قمری، به طور متوسط هر دو سال یک بار خشکسالی بود.

سیروس سعدوندیان در این باره می نویسد: در زمستان ۱۲۸۷ هجری قمری، در بخش وسیعی از ایران خشکسالی بود و در زمستان سال بعد هم تنها در نواحی غرب و جنوب کشور باران بارید. گفته اند که نقاطی از ایران در آن دو سال یک قطره باران هم به خود ندید. در اکثر مناطق حاصل دیم به دست نیامد، ثمر زراعت آبی هم اندک بود. بیش ترین آسیب به خراسان، اصفهان، یزد و فارس رسید. در آن بلیه حتی زاینده رود هم خشکید. این خشکسالی ترقی نرخ غلات را در پی داشت.

سال بعد، ۱۲۸۸ هجری قمری، وضع بدتر شد و کمی باران میزان محصولات کشاورزی را به کم ترین حد رسانید. قیمت ارزاق تصاعدی رشد کرد.

این قحطی عواقبی شوم در پی داشت. مردم از گرسنگی به خوردن سگ و گربه و موش و مردار افتادند.

گرسنگی کم بود و همچنین بیماری وبا هم آمد. نوشته اند در تهران و مضافات، قریب یکصد هزار تن مردند و مردم مجال دفن مردگان نیافتند و به گفته برخی ناظران خارجی، در این دو سال، ۸۸-۱۲۸۷ هجری قمری، در ایران نزدیک دو میلیون تن به دیار نیستی رفتند.

در بحبوحه آن مرگامرگ «میرزا حسین خان سپهسالار» به صدارت رسید. به علاج آن واقعه، نخست «میرزا عیسی وزیر دارالخلافه»

را، که به همدستی نانوایان، سختی بیش از پیش قحط و غلا را موجب بود، بر کنار کرد. کار دیگرش برپایی «مجلس اعانه» بود در رمضان ۱۲۸۸ هجری قمری، در روزنامه «ایران»، مورخ بیست و پنجم رمضان آن سال، می خوانیم:

«در این اوقات که به فاصله خشکسالی و گرانی در بعضی از ممالک ایران آذوقه کمیاب و گرانتست، مردم بی بضاعت از اوطان خود آواره و پریشان شده اند؛ از جمله جمعی کثیر با دارالخلافت تهران آمده و با کمال بینوایی به گدایی اشتغال یافته اند... صدارت عظمی... چنان صلاح دیدند که فقرای مجتمعه دارالخلافت تهران را در منازل معینه جمع آوری نموده و درصدد حفظ جان آن ها برآیند. چنانچه قسمتی از آن ها را چندیست در خارج دروازه دولاب و غیره مجتمع ساخته و همه روزه آذوقه آن ها را توسط مباشرین مخصوص با آن ها رسانیده اند و خواهند رسانید... و از آنجا که در هر دولت از دول نزدیک و دور برای اعانت مساکین و فقرا مجلسی آراسته و اجزای امینی در آن مرتب است که در خصوص اعانت فقرا گفت و گو می نمایند، در دارالخلافت نیز انعقاد این مجلس را مقرون به صواب دیدند... و مجلسی در جنب تلگرافخانه دولت ترتیب دادند.

در آن مجلس علاوه بر کلانتر تهران، بازرگانان و اعیان و کخدایان و پزشکان فرنگی و ایرانی و بعضی معلمان دارالفنون گرد آمده در مقابله با آن بلیه رای زدند. کارنامه آن مجلس و شرح مباحث اعضاء نیز در روزنامه «ایران» درج گردید.

همزمان با این رویداد، «ژان باتیست لومر»، رئیس موزیکچیان سلطنتی و معلم موزیک، محض سرگرمی و تفریح فرنگیان مقیم ایران، به افتتاح نخستین «انجمن موسیقی» تحت عنوان «انجمن موزیکان» مبادرت ورزید و در نخستین اقدام خود، جهت معاضدت به «مجلس اعانت دارالخلافت» به برپایی نخستین کنسرت خیریه اقدام کرد. شرح ما وقع را، به نقل از شماره شصت و هشتم روزنامه «ایران»، مورخ پانزدهم ذیقعدة ۱۲۸۸ هجری قمری، به دست می دهیم:

«تفصیل انجمن موزیکان: شب پنجشنبه بیست و نهم شوال ۱۲۸۸، مجلسی انعقاد یافت که به جهت شهر تهران تازگی داشت و تا این زمان در پایتخت مملکت ایران دیده و شنیده نشده بود، و آن مبنی بر جشنی بود که اجزای «انجمن موزیکان» فراهم آورده مشغول به نواختن انواع سازها و بازیگری به رسم تماشاخانه های فرنگستان شدند. غرض از انعقاد مجلس این بود که از حضار و مجتمعیین تنخواه به اسم «امداد به فقرا» اخذ نمایند. انجمن موزیکان که دو سال قبل به اهتمام «مسیو لومر»، رئیس موزیکانچیان اعلیحضرت... صورت احداث گرفت و در یک شهری مثل تهران، که اغلب فرنگی ها و تبعه خارجی خویش و بسته دارند، محل اجتماعی است به جهت ایشان که شب های دراز زمستان را به طور خوش گذرانده، ضمنا به مکالمه مطالب با معنی بپردازند. اجزای انجمن ماهی یک دفعه مجلس مخصوص منعقد ساخته تا در مطالبی که تعلق به غرض از احداث انجمن دارند، مذاکره نمایند. این اوقات که به علت غلا تعداد فقرا کثرتی یافته، اجزای این مجلس هم خواستند اعانتی به مجلس اعانت فقرا دارالخلافت نمایند؛ در انعقاد مجلس مسطور اهتمام نمودند تا بلکه جمعی از اعیان ایران و فرنگ حضور به هم رسانده از ایشان تنخواهی به رسم «امداد به فقرا و ضعفا» اخذ و دریافت شود. الحق، خوب به مقصود رسیدند، به این معنی که عده ای از بزرگان و اغلب فرنگی های ساکن پایتخت، به انضمام ایلچی دولت روس و اجزای سفارتخانه های خارجه، در مجلس حضور یافتند. جناب مستطاب صدر اعظم هم، که به واسطه صفات حمیده طالب آسودگی غربای تبعه خارجه در خاک ایران هستند، به سهم خود تنخواهی به توسط «مخبر

الدوله» ارسال داشتند که اجزای این مجلس به فقرا تقسیم نمایند. امیدواریم که اجزای انجمن موزیکان ای شیوه پسندیده را ترک ننموده، در آن مداومت نمایند و چنانچه ایشان را از نتیجه نیک مجلس منعقدہ فوق الذکر تهنیت گوئیم، سزاوار است. تنخواہ ماخوذی در این مجلس تقریباً سیصد تومان شدہ است کہ موافق دستورالعمل مجلس اعانت بہ ارباب استحقاق بذل خواهد شد.»

منبع: تقدس

آدرس مطلب :

<https://www.cafetari.kh.com/news/28768/ایران-خبریه-کنسرت-نخستین>